

Hodnocení diplomové práce

Název: *Problematika podpory nadaných dětí a mládeže ve vzdělávacím procesu a zájmovém vzdělávání*

Autor: *Jindřich Řeřábek*

Diplomand se rozhodl zpracovat náročné a poměrně málo zpracované téma podpory nadaných dětí a mládeže. Téma považuji za aktuální, protože výjimečně nadané děti jsou často znevýhodněny tím, že se jejich úspěchy považují za samozřejmé a naopak se podceňují specifika výjimečnosti, která má pro život dítěte také negativní důsledky (dítě neuspokojují běžné úkoly, nezapadá dostatečně do skupiny ostatních dětí atd.).

Předložená práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část (s. 9-43) obsahuje souhrn informací o problematice nadaných dětí a mládeže. Vedle přehledu teorií, které vymezují základní pojmy (nadání, inteligence) nalezneme v teoretické části práce také užitečné informace o zakotvení práce s nadanými dětmi v české legislativě.

Praktická část diplomové práce (s. 44-89) tvoří zcela samostatný celek, v němž se autor věnuje zjišťování názorů veřejnosti na práci s nadanými dětmi a mladými lidmi.

V uspořádání a v obsahu teoretické části se odráží nejasné stanovení cíle práce („*informovat o charakteristických rysech nadaných dětí a mládeže..., nastínit možnost práce s těmito jedinci, strategie, které fungují v zahraničí a ... upozornit na služby, které jsou v České republice talentovaným poskytovány*“, s. 10). Pokud by předložená práce měla pouze takto kompilační a informační charakter, neznamenala by prakticky žádný odborný přínos, protože by byla pouze opakováním známých a lehce dosažitelných informací. Vlastní přínos práce spočívá v praktické části. Také praktická část má ovšem poměrně široce formulované cíle (s. 44). Zarážející je absence souvislosti mezi teoretickou a praktickou částí.

V teoretické části přebírá autor mnoho formulací a zejména grafických schémat z pramenů, s nimiž pracoval. Zatímco některá témata pojednává poměrně podrobně (testy IQ), jiná nechává prakticky bez vysvětlení (multidimenzionální přístup, s. 23-24). Další pochybnost o systematickém přístupu autora vzbuzují pasáže, v nichž referuje o odborné konferenci „Talent nezná hranic“ pořádané NIDM v r. 2010, příp. o předchozí konferenci v r. 2008 (s. 7, 40-43).

Praktická část předložené práce obsahuje výsledky vlastního autorova dotazníkového šetření. Počet respondentů byl dostačující (ve srovnání s podobnými pracemi dokonce značně nadprůměrný: 428 osob). Relevance výzkumu je však zpochybněna rozmanitostí vzorku, praktickou obtížností vyhodnocení z hlediska různých skupin respondentů a dalšími metodickými nedostatky, mezi nimiž za nejzávažnější považuji *kolísání mezi kvalitativním a kvantitativním designem výzkumu a nereprezentativnost vzorku*:

- pokud by měl být výzkum zpracován a vyhodnocován jako standardní kvantitativní výzkum, musel by verifikovat konkrétní hypotézy vycházející z teoretické části práce anebo navazující na dosavadní výzkumy;
- pokud by se jednalo o standardní kvantitativní výzkum, musely by kladené otázky směřovat k jednoduché verifikaci hypotéz;
- ačkoliv autor vyhodnocoval statistickými metodami (srovnávání procent odpovědí), nezohlednil statistickou odchylku;
- pokud by se jednalo o výzkum kvalitativní, musela by tomu být přizpůsobena forma sběru a vyhodnocování dat (např. rozhovor nebo samostatně písemně formulovaný text vyhodnocovaný kvalitativní obsahovou analýzou);
- vzhledem k distribuci dotazníků elektronickou formou širokému okruhu potenciálních respondentů, nebylo možné zajistit ani náhodný ani cílený výběr vzorku, který by umožnil zhodnocení validity výsledků.

Hodnocení diplomové práce

Název: *Problematika podpory nadaných dětí a mládeže ve vzdělávacím procesu a zájmovém vzdělávání*

Autor: *Jindřich Řeřábek*

Diplomand se rozhodl zpracovat náročné a poměrně málo zpracované téma podpory nadaných dětí a mládeže. Téma považuji za aktuální, protože výjimečně nadané děti jsou často znevýhodněny tím, že se jejich úspěchy považují za samozřejmé a naopak se podceňují specifika výjimečnosti, která má pro život dítěte také negativní důsledky (dítě neuspokojují běžné úkoly, nezapadá dostatečně do skupiny ostatních dětí atd.).

Předložená práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část (s. 9-43) obsahuje souhrn informací o problematice nadaných dětí a mládeže. Vedle přehledu teorií, které vymezují základní pojmy (nadání, inteligence) nalezneme v teoretické části práce také užitečné informace o zakotvení práce s nadanými dětmi v české legislativě.

Praktická část diplomové práce (s. 44-89) tvoří zcela samostatný celek, v němž se autor věnuje zjišťování názorů veřejnosti na práci s nadanými dětmi a mladými lidmi.

V uspořádání a v obsahu teoretické části se odráží nejasné stanovení cíle práce („*informovat o charakteristických rysech nadaných dětí a mládeže..., nastínit možnost práce s těmito jedinci, strategie, které fungují v zahraničí a ... upozornit na služby, které jsou v České republice talentovaným poskytovány*“, s. 10). Pokud by předložená práce měla pouze takto kompilační a informační charakter, neznamenala by prakticky žádný odborný přínos, protože by byla pouze opakováním známých a lehce dosažitelných informací. Vlastní přínos práce spočívá v praktické části. Také praktická část má ovšem poměrně široce formulované cíle (s. 44). Zarážející je absence souvislosti mezi teoretickou a praktickou částí.

V teoretické části přebírá autor mnoho formulací a zejména grafických schémat z pramenů, s nimiž pracoval. Zatímco některá témata pojednává poměrně podrobně (testy IQ), jiná nechává prakticky bez vysvětlení (multidimenzionální přístup, s. 23-24). Další pochybnost o systematickém přístupu autora vzbuzují pasáže, v nichž referuje o odborné konferenci „Talent nezná hranic“ pořádané NIDM v r. 2010, příp. o předchozí konferenci v r. 2008 (s. 7, 40-43).

Praktická část předložené práce obsahuje výsledky vlastního autorova dotazníkového šetření. Počet respondentů byl dostačující (ve srovnání s podobnými pracemi dokonce značně nadprůměrný: 428 osob). Relevance výzkumu je však zpochybněna rozmanitostí vzorku, praktickou obtížností vyhodnocení z hlediska různých skupin respondentů a dalšími metodickými nedostatky, mezi nimiž za nejzávažnější považuji *kolísání mezi kvalitativním a kvantitativním designem výzkumu a nereprezentativnost vzorku*:

- pokud by měl být výzkum zpracován a vyhodnocován jako standardní kvantitativní výzkum, musel by verifikovat konkrétní hypotézy vycházející z teoretické části práce anebo navazující na dosavadní výzkumy;
- pokud by se jednalo o standardní kvantitativní výzkum, musely by kladené otázky směřovat k jednoduché verifikaci hypotéz;
- ačkoliv autor vyhodnocoval statistickými metodami (srovnávání procent odpovědí), nezohlednil statistickou odchylku;
- pokud by se jednalo o výzkum kvalitativní, musela by tomu být přizpůsobena forma sběru a vyhodnocování dat (např. rozhovor nebo samostatně písemně formulovaný text vyhodnocovaný kvalitativní obsahovou analýzou);
- vzhledem k distribuci dotazníků elektronickou formou širokému okruhu potenciálních respondentů, nebylo možné zajistit ani náhodný ani cílený výběr vzorku, který by umožnil zhodnocení validity výsledků.

Přes uvedené nedostatky je třeba ocenit, že se diplomandovi podařilo získat velké množství dat, jejichž potenciální vytěžení přesahuje jak rozsah diplomové práce, tak (metodické a technické) možnosti diplomanda.

Diplomand se snažil poctivě vyhodnotit a zčásti i interpretovat získaná data. Z hlediska přehlednosti by bylo lepší, kdyby u oddílů věnovaných jednotlivým otázkám dotazníku také doslova uvedl danou otázku. Čtenář si sice může přesné znění otázky dohledat v příloze, ale to je poměrně nepraktické.

Autor rozdělil při vyhodnocování dotazníku vzorek respondentů na určité kohorty (podle pohlaví, věku, vzdělání a rodičovství), přičemž dostatečně nevysvětluje, proč používá právě toto rozdělení zkoumaného vzorku.

Na jedné straně považuji za vhodné ocenit odvalu autora k vlastní interpretaci výsledků šetření, na druhé straně je jasné, že interpretace tak komplexních otázek bez použití přesného hodnotícího nástroje je nutně subjektivní a její vypovídací hodnota je omezená. Navíc v práci chybí konfrontace vlastních výsledků s výsledky jiných šetření, ačkoli sedmá kapitola nese název „Výsledky a diskuze“. Je škoda, že autor shrnul výsledky šetření v závěru pouze velmi stručně. Jsem přesvědčen, že bylo v možnostech diplomanda vytěžit ze získaných dat trochu více.

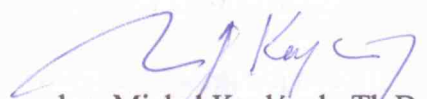
Pokud mám hodnotit diplomovou práci Jindřicha Řeřábka po stránce vnějšího vzhledu a po stránce formální, jedná se o práci průměrnou. Vnější úprava práce je na standardní úrovni, jenom na s. 14 a 24 zůstal zbytečně velký prostor bez textu (kvůli nešikovnému umístění kopírovaných schémat). Po stránce formální je práce rovněž na dobré úrovni. Autor cituje použité zdroje. V některých případech mám ovšem pochybnost, zda citované zdroje skutečně použil (s. 11-12).

Po stránce jazykové vykazuje předložená práce značné rozdíly mezi oddíly, při jejichž formulaci autor používal prameny, a mezi pasážemi, které formuloval zcela samostatně. V samostatně formulovaných pasážích se objevuje řada stylistických chyb, které někdy sěžují porozumění (např. hned v úvodu na s. 6, dále pak na řadě míst v praktické části práce).

Obsahově hodnotím teoretickou část práce spíše jako slabší a praktickou část jako mírně nadprůměrnou. Z toho vychází také můj návrh celkového hodnocení známkou *dobře*. Práce vykazuje značné nedostatky v teoretické části, která postrádá originální přínos autora. Praktická část je zase zatížena metodickými a formulačními nedostatky. Celkově chybí propojení teoretické a praktické části.

Přes uvedené připomínky je práce zajímavá a nepostrádá odborný přínos. Proto ji *doporučuji k obhajobě*.

St. Jakob am Thurn, 17. srpna 2013

doc. Michal Kaplánek, Th.D.
vedoucí práce